

ուան հետ, եթէ իր մօտը չգտնուէր Սեբաստիա գիւղը, ուր էր Յովհաննէս Մկրտչի բանտը և ուր ան զլխատուեցաւ և հոն էր որ շինուեցաւ յանուն Ս. Կարապետի հոյակապ եկեղեցի մը, որ այժմ աւերակ է: Ս. Յովհաննու Մկրտչի գերեզմանին ու եկեղեցիին մերձաւորութենէն օգտուելով Նապլուսի Հայոց վանքը Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ կոչուած է և յիշատակարանը Ս. Յովհաննէս ըսելով կ'ըզէ հասկցնել Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ: Հակառակ որ շատ հնագոյն վանք մը եղած է Նապլուսի Ս. Յովհաննու Մկրտչի վանքը, բայց ան դժբախտաբար պատմութիւն չունի, կամ մինք չհանդիպեցանք անոր մեր պրպտումներուն հակառակ: Նոյն վանքը կը յիշատակուի Սալահէտտինի կողմէն Աբրահամ պատրիարքի տրուած հրովարտակին մէջ (Սաւադան, էջ 410), ինչպէս նաև Սուլթան Սէլիմ Ա.ի տարբ. 923 թուին Սարգիս պատրիարքի տրուած (սևդ, էջ 881) եւ օսմանեան կայսրերէն Ս. Աթոռոյ գահակալներուն տրուած բոլոր պէրաթներուն մէջ յիշատակուած է Նապլուսի եկեղեցին, իբր Հայոց սեպհականութիւն. բայց կ'երևի որ տեղացիները ժ.Ձ. դարուն վերջերք գրաւած են եկեղեցին ու վանքը ու մկրիթի վերածած են, արգելելով ո'հ եւ շրիստոնեայ ուղևորի հոն մտնել: Մենք կը հանդիպինք ծանօթագրութեան մը (սևդ, էջ 625) ուրկէ կ'իմացուի թէ Աստուածատուր պատրիարք Տարոնեցիի (1645-1664) խընդրանքով հիճրէթի 1058 (= 1648) թուականին տրուած հրամանագիր մը կը պատուիրէ Նապլուսի գիւղացիներուն՝ չվնասել Ս. Յակոբի վանքին սեպհական ձիթենիներուն ու ծառատունկերուն:

Այս հրամանագիրին մէջ խօսք կ'ըլլայ միայն Նապլուսի Հայոց ձիթենիներուն և ծառատունկերուն. վանքի կամ եկեղեցիին խօսք չկայ. կամ այն է որ 1648ին վանքը արդէն գրաւուած ու մկրիթի փոխուած էր, և կամ այս թուականէն յետոյ, ինչպէս ձիթենիները ու պարտէզները գրաւուեցան, նոյնպէս եկեղեցին մկրիթի վերածուեցաւ. այսպիսի դարաւոր հաստատութեան մը մասին, որպիսին էր Նապլուսի վանքը, պատմական ծանօթութիւն կը պակսի թէ քաղաքին ո՞ր կողմը շինուած էր եւ ի՞նչ էր նկարագրութիւնը. Ս. Աթոռոյ դիւաններուն մէջ ո'հ է մեծ կամ փոքր յիշատակարանի մը հետքը չգտանք: Գրիստոնէական այսպիսի սրբավայրի մը գրաւումը անտարակոյս յանկարծական կերպով կատարուած չի կրնար ըլլալ, սեղացիներուն